

VLADA CRNE GORE
Ministarstvo ekonomskog razvoja i turizma

AKCIONI PLAN ZA SPROVOĐENJE
STRATEGIJE REGIONALNOG RAZVOJA CRNE GORE 2023-2027, ZA 2023. GODINU

Podgorica, jun 2023. godine

Ministarstvo ekonomskog razvoja i turizma je pripremio Akcioni plan za sprovođenje Strategije regionalnog razvoja Crne Gore 2023-2027, za 2023. godinu.

U okviru Akcionog plana za 2023. godinu definisana su tri strateška cilja, i u okviru njih operativni ciljevi sa pripadajućim aktivnostima, usmjerenim na dostizanje vizije regionalnog razvoja na nivou Crne Gore u cjelini, odnosno **ravnomjerniji regionalni razvoj u Crnoj Gori za bolji život po mjeri čovjeka, zasnovan na konkurentnosti, inovativnosti, unaprjeđenju ljudskog kapitala, digitalizaciji, dekarbonizaciji i socijalnoj inkluziji:**

- 1. STRATEŠKI CILJ 1 (SC1):** Jačanje funkcionalnosti JLS kroz sistemsko upravljanje regionalnim razvojem;
- 2. STRATEŠKI CILJ 2 (SC2):** Ostvarenje održivog ekonomskog razvoja regiona kroz jačanje ljudskih potencijala i podsticanje zapošljavanja radi poboljšanja kvaliteta života;
- 3. STRATEŠKI CILJ 3 (SC3):** Povećanje konkurentnosti regiona zasnovano na unaprjeđenju infrastrukture, poboljšanju poslovnog ambijenta i razvoj prioriternih sektora i sektora sa potencijalom rasta.

Za sprovođenje Akcionog plana za 2023. godinu predložen je finansijski okvir na nivou 478.868.857,75 €, i to:

- nacionalni budžet – 124.997.491,75 € (26,1%),
- javni sektor – 283.175.566,00 € (59,1%),
- IPA – 12.687.500,00 € (2,7%),
- donatorski programi – 7.776.300,00 € (1,6%),
- privatni sektor – 50.232.000,00 € (10,5%).

Posmatrano po strateškim ciljevima, najviše sredstava je izdvojeno za realizaciju strateškog cilja 3, ukupno 466.423.141,75 € ili 97,4%, zatim strateškog cilja 2, ukupno 12.445.716,00 € ili 2,6%, dok će aktivnosti u okviru strateškog cilja 1 biti realizovane u sklopu redovnih aktivnosti nadležnih resora. Imajući u vidu da SRR 2023-2027 predstavlja kompozitni razvojni dokument koji treba da doprinese ostvarivanju ciljeva ekonomske, socijalne i teritorijalne kohezije regiona Crne Gore, efikasna koordinacija će biti od ključnog značaja za uspješnu implementaciju i postizanje ciljeva utvrđenih Strategijom regionalnog razvoja Crne Gore 2023-2027.

STRATEŠKI CILJ 1

JAČANJE FUNKCIONALNOSTI JLS KROZ SISTEMSKO UPRAVLJANJE REGIONALNIM RAZVOJEM

Operativni cilj 1.1. Jačanje funkcionalnosti JLS i fiskalnih pozicija manje razvijenih opština							Pametan rast
Indikator učinka		Početna vrijednost 2022.		Ciljna vrijednost 2025.		Ciljna vrijednost 2027.	
Broj JLS koje su korisnice sredstava Egalizacionog fonda (MF)		Sjeverni region: 13 Središnji region: 3 Primorski region: 1		Sjeverni region: 11 Središnji region: 2 Primorski region: 0		Sjeverni region: 10 Središnji region: 1 Primorski region: 0	
Broj poslova u kojima je uspostavljena međuopštinska saradnja (MJU, ZO)		Sjeverni region: 20 Središnji region: n/a Primorski region: 10		Sjeverni region: 8 Središnji region: 5 Primorski region: 11		Sjeverni region: 9 Središnji region: 6 Primorski region: 12	
Broj novih projekata JLS finansiranih iz EU fondova (MF, ZO)		Sjeverni region: 7 Središnji region: 10 Primorski region: n/a		Sjeverni region: 8 Središnji region: 12 Primorski region: 10		Sjeverni region: 10 Središnji region: 15 Primorski region: 12	
Aktivnost koja utiče na realizaciju Operativnog cilja 1.1.	Indikator rezultata za 2023. godinu	Nadležne institucije	Datum početka ¹	Planirani datum završetka aktivnosti	Sredstva planirana za sprovođenje aktivnosti u 2023. ²	Izvor finansiranja ³	Relevantnost za region
1.1.1. Unaprjeđenje metodologije izračunavanja indeksa razvijenosti JLS	Indikator rezultata: Izmjene Pravilnika o metodologiji izračunavanja indeksa razvijenosti JLS Početna vrijednost 2022: U primjeni postojeći Pravilnik Ciljna vrijednost 2023: Usvojene	Vodeća institucija: MERT	III Q 2023	IV Q 2024	U okviru redovnih aktivnosti resora.		Svi regioni.

¹ Za infrastrukturne projekte posebno u oblasti saobraćaja, turizma, energetike, širokopoljanskog pristupa internetu, projekata u oblasti obrazovanja i kulture, kao i kreditnih linija za rast konkurentnosti privrede i podsticanje inovacija, koji se sprovode u kontinuitetu, datum početka naveden je shodno započetim aktivnostima u prethodnom periodu i definisanim rokovima u projektnoj dokumentaciji koja je na raspolaganju.

² Na nivou aktivnosti za koje nijesu navedena finansijska sredstva potrebna za njihovu realizaciju, iste će biti implementirane u sklopu redovnih aktivnosti resora ili će u slučaju nastavka aktivnosti u narednom periodu, sredstva biti precizirana u okviru sljedećih Akcionih planova.

³ Izvor finansiranja: Nacionalni budžet, Javni sektor (sredstva JLS, javnih institucija, uključujući privredna društva u većinskom državnom vlasništvu), IPA, Donatori, Privatni sektor.

	izmjene Pravilnika o metodologiji izračunavanja indeksa razvijenosti JLS						
1.1.2. Izmjene i dopune Zakona o regionalnom razvoju i razmatranje mogućnosti za definisanje dodatnih kriterijuma za podsticaje za finansiranje razvojnih projekata dvije ili više opština	Indikator rezultata: Definisani precizni kriterijumi podsticaja međuopštinske saradnje Početna vrijednost 2022: Nijesu definisani kriterijumi Ciljna vrijednost 2023: Izmijenjen Zakon o regionalnom razvoju i razmotrena mogućnost definisanja dodatnih kriterijuma za podsticaje za finansiranje razvojnih projekata dvije ili više opština	Vodeća institucija: MERT	III Q 2023	IV Q 2024	U okviru redovnih aktivnosti resora.		Svi regioni.
1.1.3. Priprema i realizacija projekata JLS finansiranih iz EU fondova	Indikator rezultata: Broj projekata koji se finansiraju iz EU fondova Početna vrijednost 2022: 5 projekata JLS iz IPA fondova Ciljna vrijednost 2023: Pripremljeno najmanje 7 projekta JLS iz IPA fondova	Vodeća institucija: ZO Ključni partner: JLS	III Q 2023	IV Q 2023	U okviru redovnih aktivnosti resora.		Svi regioni.

Operativni cilj 1.2. Unaprjeđenje mehanizma koordinacije u sprovođenju politike regionalnog razvoja							Inkluzivni rast
Indikator učinka		Početna vrijednost 2022.		Ciljna vrijednost 2025.		Ciljna vrijednost 2027.	
Broj sjednica Partnerskog savjeta za regionalni razvoj (MERT)		n/a		8 (kumulativno)		12	
Broj mišljenja resora nadležnog za regionalni razvoj na strateška dokumenta, predloge zakona i podzakonskih akata relevantnih za regionalni razvoj (MERT)		15		18 (kumulativno)		20	
Aktivnost koja utiče na realizaciju Operativnog cilja 1.2.	Indikator rezultata za 2023. godinu	Nadležne institucije	Datum početka	Planirani datum završetka aktivnosti	Sredstva planirana za sprovođenje aktivnosti u 2023.	Izvor finansiranja	Relevantnost za region
1.2.1. Usklađivanje i komplementarnost strateških planova razvoja JLS sa Strategijom regionalnog razvoja	Indikator rezultata: Broj donešenih strateških planova razvoja JLS Početna vrijednost 2022: 17 SPR JLS Ciljna vrijednost 2023: Usvojeni SPR JLS u preostalih 8 opština	Vodeća institucija: MERT Ključni partner: JLS	III Q 2023	IV Q 2023	U okviru redovnih aktivnosti resora.		Svi regioni.
1.2.2. Unaprjeđenje institucionalnog okvira za upravljanje politikom regionalnog razvoja	Indikator rezultata: Broj održanih sjednica Partnerskog savjeta za regionalni razvoj Početna vrijednost 2022: U toku 2022. godine nije bilo održanih sjednica PS/Na snazi je aktuelni Zakon o regionalnom razvoju Ciljna vrijednost	Vodeća institucija: MERT	III Q 2023	IV Q 2024	U okviru redovnih aktivnosti resora.		Svi regioni.

2023: Izmjene Odluke o Partnerskom Savjetu za regionalni razvoj/Sprovedena analiza opravdanosti osnivanja Agencije za regionalni razvoj

STRATEŠKI CILJ 2

OSTVARENJE ODRŽIVOG EKONOMSKOG RAZVOJA REGIONA KROZ JAČANJE LJUDSKIH POTENCIJALA I PODSTICANJE ZAPOŠLJAVANJA RADI POBOLJŠANJA KVALITETA ŽIVOTA

Operativni cilj 2.1. Unaprjeđenje ljudskog kapitala kroz poboljšanje kvaliteta obrazovanja, zdravstvene i socijalne zaštite							Inkluzivni rast
Indikator učinka		Početna vrijednost 2022.	Ciljna vrijednost 2025.			Ciljna vrijednost 2027.	
Indeks ljudskog kapitala za Crnu Goru, rang (Svjetska banka)		Za zemlju u cjelini: 0.63 (2020.)	0.64			0.65	
Kvalitet obrazovanja, PISA test rang (MP)		Sva tri regiona: 52. (2018.)	Sva tri regiona: 50.			Sva tri regiona: 48.	
Aktivnost koja utiče na realizaciju Operativnog cilja 2.1.	Indikator rezultata za 2023. godinu	Nadležne institucije	Datum početka	Planirani datum završetka aktivnosti	Sredstva planirana za sprovođenje aktivnosti u 2023.	Izvor finansiranja	Relevantnost za region
2.1.1. Izgradnja i rekonstrukcija dječijih vrtića	Indikator rezultata: Procenat realizacije izgradnje novih/rekonstruisanih postojećih vrtića/jaćanje svijesti o značaju ranog razvoja i obuhvata djece predškolskim vaspitanjem i obrazovanjem Početna vrijednost 2022: n/a Ciljna vrijednost 2023: <u>Sjeverni</u>	Vodeća institucija: MP Ključni partner: MKI, UzKP	I Q 2023	IV Q 2023	Sjeverni region: 6.902,00 €; Središnji region: 138.002,00 €; Primorski region: 703.804,00 €	CEB	Svi region.

<p><u>region</u> - vrtić u Beranama, izrađeno idejno rješenje, do kraja godine završen glavni projekat 6.902,00 €; realizovane aktivnosti na podizanju svijesti o upisu djece u predškolsko obrazovanje/ obezbijeden kontinuitet profesionalnog razvoja nastavnika/ca;</p> <p><u>Središnji region</u> - vrtić u "City kvartu", Podgorica, raspisan konkurs za izradu idejnog rješenja i tender za izradu glavnog projekta 138.002,00 €;</p> <p><u>Primorski region</u>: vrtić u Baru, završena tenderska procedura za izradu glavnog projekta, tender za izbor izvođača radova 6.902,00 €; Vrtić u Ulcinju - završena</p>						
---	--	--	--	--	--	--

	<p>tenderska procedura za izradu glavnog projekta, tender za izbor izvođača radova 138.002,00 €; Vrtić "Naša Radost" na Savini - završen i pušten u rad, 175.950,00 €; Vrtić u naselju Dubovica, Budva - završen konkurs za izradu idejnog rješenja 37.950,00 €; Osnovna škola i vrtić u Radovićima - Tivat, kao i drugi prateći objekti - početak radova, odabran izvođač 345.000,00 €.</p>						
<p>2.1.2. Izgradnja i rekonstrukcija škola</p>	<p>Indikator rezultata: Procenat realizacije izgradnje i rekonstrukcija škola Početna vrijednost 2022: n/a Ciljna vrijednost 2023: <u>Središnji region</u> - Druga Gimnazija u Podgorici, završena projektna dokumentacija</p>	<p>Vodeća institucija: MP Ključni partner: MKI, UzKP</p>	I Q 2023	IV Q 2023	34.508,00 € 1.971.300 €	Nacionalni budžet WBIF	Središnji region.

	<p>(6.902,00 €); Osnovna škola u „City kvartu“ Podgorica - završena projektna dokumentacija (6.902,00 €); Osnovna škola na Zabjelu u Podgorici - pripremljena dokumentacija 6.902,00 €; Osnovna škola u Karabuškom polju, Tuzi - završena procedura i procjene u vezi sa otkupom dijela zemljišta predviđenog za izgradnju škole koje je u privatnom vlasništvu 6.902,00 €; OŠ „Vladimir Nazor“ Masline, Podgorica - završena projektna dokumentacija, raspisani tenderi za izvođenje radova i nadzor, započeta izgradnja (6.900,00 €)</p>						
<p>2.1.3. Mapiranje školske infrastrukture u Crnoj Gori</p>	<p>Indikator rezultata: Procenat realizacije mapirane školske</p>	<p>Vodeća institucija: MP</p>	<p>III Q 2023</p>	<p>IV Q 2023</p>	<p>300.000 €</p>	<p>Nacionalni budžet</p>	<p>Svi regioni.</p>

	<p>infrastrukture u Crnoj Gori</p> <p>Početna vrijednost 2022: n/a</p> <p>Ciljna vrijednost 2023: Započete aktivnosti na mapiranju školske infrastrukture</p>	<p>Ključni partner: MKI, UzKP</p>			250.000 €	Donatori	
<p>2.1.4.</p> <p>Podsticanje izučavanja STEM⁴ programa (programa prirodnih nauka) u osnovnim, srednjim školama i na fakultetima, sa akcentom na veće učešće žena na STEM studijskim programima</p>	<p>Indikator rezultata:</p> <p>Broj obrazovnih ustanova koje podstiču STEM</p> <p>Početna vrijednost 2022: n/a</p> <p>Ciljna vrijednost 2023: Realizovane planirane promotivne i druge aktivnosti za 2023. godinu na razradi STEM programa u školama</p>	<p>Vodeća institucija: MP</p>	III Q 2023	IV Q 2023	U okviru redovnih aktivnosti resora.		Središnji/Primorski region.
<p>2.1.5.</p> <p>Analiza priznavanja neformalnog informalnog učenja kao podrške cjeloživotnom učenju</p>	<p>Indikator rezultata:</p> <p>Sprovedena analiza propisa i drugih dokumenata i njihove primjene</p> <p>Početna vrijednost 2022: n/a</p> <p>Ciljna vrijednost 2023: Pripremljene</p>	<p>Vodeća institucija: MP</p>	III Q 2023	IV Q 2023	U okviru redovnih aktivnosti resora.		Svi regioni.

⁴ STEM – „science, technology, engineering and math“ (nauka, tehnologija, inženjering i matematika).

	preporuke za donosiocce odluka za unaprjeđenje propisa i dokumenata koji uređuju oblast priznavanja neformalnog i informalnog učenja						
2.1.6. Realizovanje obuka u skladu sa katalogima stručnog usavršavanja nastavnika/ca ZzŠ i CSO	Indikator rezultata: Organizovane obuke po akreditovanim programima stručnog usavršavanja nastavnika/ca sa posebnim akcentom na programima za primjenu savremenih metoda nastave i učenja i digitalne pismenosti Početna vrijednost 2022: n/a Ciljna vrijednost 2023: 4.032 nastavnika/ca	Vodeća institucija: MP Ključni partneri: ZzŠ, CSO	III Q 2023	IV Q 2023	19.000,00 € (ZzŠ); 6.000,00 € (CSO)	Nacionalni budžet	Svi regioni.
2.1.7. Unaprjeđenje zdravstvene zaštite jačanjem infrastrukture	Indikator rezultata: Procenat realizacije izgradnje/rekonstrukcije infrastrukture u cilju unaprjeđenja zdravstvene zaštite Početna vrijednost	Vodeća institucija: MZ Ključni partner: UzKP	I Q 2023	IV Q 2023			Svi regioni.

2022: Sjeverni region - Završena projektna dokumentacija, raspisani tenderi za izvođenje radova i nadzor;
Središnji region:
 Klinika za mentalno zdravlje 1.728.000 €, Izgradnja centra za kontrolu i prevenciju zaraznih bolesti sa Operativnim centrom za vanredne situacije i unaprjeđenjem IT sistema u oblasti prikupljanja i upravljanja podacima u kriznim situacijama (PHEOC) 214.449,12 €;
Primorski region:
 Završena projektna dokumentacija, raspisani tenderi za izvođenje radova i nadzor
Ciljna vrijednost
2023: rekonstrukcija, adaptacija i opremanje mikrobioloških

461.200 €

Nacionalni budžet

laboratorija;
Sjeverni region -
Rekonstrukcija
zgrade za
neurologiju i
infektivno odjeljenje
bolnice Berane;
-Izgradnja objekta za
potrebe proširenja
RO službe bolnice
Berane

Središnji region:

-Izgradnja klinike za
mentalno zdravlje,
-Izgradnja novog
objekta za potrebe
Klinike za infektivne
bolesti i klinike za
dermatovenologiju
Kliničkog centra Crne
Gore,
-Izgradnja Centra za
kontrolu i prevenciju
zaraznih bolesti sa
Operativnim
centrom za
vanredne situacije i
unaprjeđenjem IT
sistema u oblasti
prikupljanja i
upravljanja
podacima u kriznim
situacijama (PHEOC);

503.700,00 €

Nacionalni
budžet

379.500,00 €

Nacionalni
budžet

2.449.500,00 €

Nacionalni
budžet

127.500 €

Nacionalni
budžet/IPA

22.000 €

Nacionalni
budžet/IPA

	Primorski region: -Rekonstrukcija specijalne bolnice u Risnu, -Dogradnja Doma zdravlja u Ulcinju				483.000,00 € 289.800,00 €	Nacionalni budžet Nacionalni budžet	
Operativni cilj 2.2. Povećanje stope zaposlenosti i smanjenje neformalne zaposlenosti							Inkluzivni rast
Indikator učinka		Početna vrijednost 2022.		Ciljna vrijednost 2025.		Ciljna vrijednost 2027.	
Stopa nezaposlenosti, % (Monstat, ARS)		Sjeverni region: 32,9 Središnji region: 11,1 (2021.) Primorski region: 5,1 (2021.)		Sjeverni region: 31 Središnji region: 9,5 Primorski region: 4,9		Sjeverni region: 29 Središnji region: 8 Primorski region: 4,5	
Stopa zaposlenosti, % (Monstat, ARS)		Sjeverni region: 32 Središnji region: 40,8 (2021.) Primorski region: 40,8 (2021.)		Sjeverni region: 33 Središnji region: 42 Primorski region: 42		Sjeverni region: 34 Središnji region: 44 Primorski region: 45	
Aktivnost koja utiče na realizaciju Operativnog cilja 2.2.	Indikator rezultata za 2023. godinu	Nadležne institucije	Datum početka	Planirani datum završetka aktivnosti	Sredstva planirana za sprovođenje aktivnosti u 2023.	Izvor finansiranja	Relevantnost za region
2.2.1. Realizacija programa aktivne politike zapošljavanja i lokalnih strategija zapošljavanja	Indikator aktivnosti: Realizacija programa osposobljavanja, obrazovanja i podsticanja samozapošljavanja nezaposlenih lica/Implementacija lokalnih strategija zapošljavanja Početna vrijednost 2022: Realizovani programi podrške zapošljavanju za	Vodeća institucija: MRSS, ZZZCG Ključni partneri: JLS, ZO	III Q 2023	IV Q 2023	300.000,00 € 2.210.000,00 € Sjeverni; 1.442.000,00 € Središnji; 348.000,00 € Primorski region	IPA (MRSS) Nacionalni budžet (ZZZCG)	Svi region.

	1.028 nezaposlena lica (66,73% žena) Ciljna vrijednost 2023: 4 mil. €/Realizovani programi podrške zapošljavanju za 1.804 nezaposlena lica (Sjeverni 997 lica; Središnji 650 lica; Primorski region 157 lica)/povećanje učešća žena za 5%						
2.2.2. Priprema programa suzbijanja sive ekonomije	Indikator rezultata: Definisane mjere i aktivnosti za smanjenje nivoa neformalne ekonomije Početna vrijednost 2022: Formirana radna grupa za izradu Programa suzbijanja sive ekonomije Ciljna vrijednost 2023: Izrađen Program suzbijanja sive ekonomije na nivou Crne Gore	Vodeća institucija: MF Ključni partneri: MRSS, UPC, UIP i druge nadležne institucije	III Q 2023	IV Q 2023	/	UNDP (Projekat Jačanje transparentnog i odgovornog upravljanja javnim finansijama u Crnoj Gori koji podržava MF Republike Slovačke)	Svi regioni.
2.2.3. Povećanje mogućnosti za zapošljavanje mladih	Indikator rezultata: Pripremljen plan za zapošljavanje mladih Početna vrijednost 2022: n/a	Vodeća institucija: MRSS Ključni	III Q 2023	IV Q 2023	/	/	Svi regioni.

	<p>Ciljna vrijednost 2023: Donošenje Plana implementacije “Garancije za mlade” u Crnoj Gori; Sprovođenje aktivnosti na uspostavljanju digitalizovanog sistema razmjene podataka u ZZCG radi jačanja kapaciteta za pružanje usluga; Realizovane planirane aktivnosti na povećanju kapaciteta i broja licenciranih ustanova za veću zapošljivost odraslih</p>	partner: MP, ZZCG					
<p>2.2.4. Revidiranje socijalne politike u cilju većeg podsticanja radno sposobnog stanovništva na zaposlenje</p>	<p>Indikator rezultata: Unaprijeđena socijalna politika u cilju podsticanja zapošljavanja Početna vrijednost 2022: n/a Ciljna vrijednost 2023: Izmijenjen Zakon o socijalnoj i dječjoj zaštiti; Pripremljena analiza troškova finansijskog</p>	Vodeća institucija: MRSS	III Q 2023	IV Q 2023	/	/	Svi regioni.

plana reforme sistema socijalne i dječije zaštite

Operativni cilj 2.3. Povećanje efikasnosti i učinkovitosti populacione politike **Inkluzivni rast**

Indikator učinka	Početna vrijednost 2022.	Ciljna vrijednost 2025.	Ciljna vrijednost 2027.
------------------	--------------------------	-------------------------	-------------------------

Učešće mlađih od 15 godina u ukupnom stanovništvu (% , ARS, Monstat)	Sjeverni region: 19,4 Središnji region: 18,7 Primorski region: 16,8	Sjeverni region: 19,6 Središnji region: 19 Primorski region: 17,1	Sjeverni region: 19,8 Središnji region: 19,2 Primorski region: 17,4
--	---	---	---

% zaposlenih starosti 15-24 godine u Crnoj Gori (ARS, Monstat)	9,4	10	11,3
--	-----	----	------

Aktivnost koja utiče na realizaciju Operativnog cilja 2.3.	Indikator rezultata za 2023. godinu	Nadležne institucije	Datum početka	Planirani datum završetka aktivnosti	Sredstva planirana za sprovođenje aktivnosti u 2023.	Izvor finansiranja	Relevantnost za region
--	-------------------------------------	----------------------	---------------	--------------------------------------	--	--------------------	------------------------

2.3.1. Pripreme aktivnosti za izradu posebne analize postojećeg stanja i ciljeva populacione politika	Indikator rezultata: Formiran radni tim za izradu analize Početna vrijednost 2022: n/a Ciljna vrijednost u 2023: Otpočete aktivnosti na pripremi analize	Međuresorna radna grupa	IV Q 2023.	IV Q 2024.	/	/	Svi region.
---	---	-------------------------	------------	------------	---	---	-------------

STRATEŠKI CILJ 3

POVEĆANJE KONKURENTNOSTI REGIONA ZASNOVANO NA UNAPRJEĐENJU INFRASTRUKTURE, POBOLJŠANJU POSLOVNOG AMBIJENTA I RAZVOJ PRIORITETNIH SEKTORA I SEKTORA SA POTENCIJALOM RASTA

Operativni cilj 3.1. Povećanje regionalne konkurentnosti **Pametani rast**

Indikator učinka	Početna vrijednost 2022.	Ciljna vrijednost 2025.	Ciljna vrijednost 2027.
------------------	--------------------------	-------------------------	-------------------------

Jaz u indeksu konkurentnosti najkonkurentnije i najmanje konkurentne JLS u Crnoj Gori (MERT)	Sjeverni region: 6 Središnji region: 2 (2017.) Primorski region: n/a	Sjeverni region: 5,5 Središnji region: 1,7 Primorski region: treba biti određena	Sjeverni region: 4,0 Središnji region: 1,5 Primorski region: treba biti određena
--	--	--	--

Broj parafiskalnih nameta u opštinama regiona, prosječno po opštini (MF, MERT, ZO, Sekretarijat Savjeta za	Sjeverni region: 57 Središnji region: 60	Sjeverni region: 50 Središnji region: 55	Sjeverni region: 45 Središnji region: 50
--	---	---	---

konkurentnost)		Primorski region: 58 (2021.)		Primorski region: 55		Primorski region: 50	
Broj biznis centara i centara za saradnju naučno-istraživačke zajednice sa prioriternim privrednim sektorima (MNTR, MERT)		Sjeverni region: 3 Središnji region: 1 Primorski region: 2		Sjeverni region: 5 Središnji region: 2 Primorski region: 3		Sjeverni region: 7 Središnji region: 3 Primorski region: 4	
Aktivnost koja utiče na realizaciju Operativnog cilja 3.1.	Indikator rezultata za 2023. godinu	Nadležne institucije	Datum početka	Planirani datum završetka aktivnosti	Sredstva planirana za sprovođenje aktivnosti u 2023.	Izvor finansiranja	Relevantnost za region
3.1.1. Smanjenje broja parafiskaliteta na centralnom i lokalnom nivou	Indikator rezultata: Izmijenjena regulativa za smanjenje regulatornih barijera/Broj parafiskaliteta Početna vrijednost 2022: Sjeverni region - 57, Središnji region - 60, Primorski region - 58 (2021.) Ciljna vrijednost 2023: Donešene min. 3 opštinske odluke kojima se smanjuje broj taksi i naknada na lokalnom nivou/Izmjene i dopune zakonodavnog okvira za oblast privrednih društava i njihovu registraciju	Vodeća institucija: MERT, MF, Sekretarijat Savjeta za konkurentnost Ključni partneri: MF, JLS, ZO	III Q 2023.	IV Q 2023.	/	/	Svi region.
3.1.2. Razvoj infrastrukture za širokopolasni pristup internetu i povećanje broja korisnika	Indikator rezultata: Ostvaren bolji pristup internetu/Usvojena Strategija za razvoj 5G mobilnih komunikacionih mreža u Crnoj Gori 2023-2027 Početna vrijednost 2022:	Vodeća institucija: MERT Ključni partneri: Privatni investitori	I Q 2023.	IV Q 2023.	50.232.000 €	Privatni sektor	Svi region.

	<p>Sjeverni 73,2%; Središnji 81,3%; Primorski region 89,9% zastupljenost interneta u domaćinstvima i 71,2% preduzeća imaju pristup mrežama nove generacije sa brzinama većim od 30Mbps (2022.)⁵/Sprovedene pripremne aktivnosti na kreiranju novog strateškog okvira u oblasti mobilnih komunikacionih mreža</p> <p>Ciljna vrijednost 2023: Sjeverni 75%; Središnji 83%; Primorski region 91% zastupljenost interneta u domaćinstvima i 73% preduzeća imaju pristup mrežama nove generacije sa brzinama većim od 30Mbps/Usvojena Strategija uvođenja 5G mobilnih komunikacionih mreža u Crnoj Gori</p>						
<p>3.1.3. Razvoj Grant šema za inovativne projekte u oblastima pametne specijalizacije</p>	<p>Indikator rezultata 1: Broj prijavljenih inovacionih projekata u oblastima pametne specijalizacije koji se realizuju u JLS finansiranih iz EU fondova</p> <p>Početa vrijednost 2022:</p>	<p>Vodeća institucija: MNTR, MERT</p> <p>Ključni partner: MF/CFCU, JLS</p>	I Q 2023.	IV Q 2023.	500.000 € Sjeverni region; 200.000 € Središnji region; 200.000 €	IPA	Svi regioni.

⁵ <https://www.monstat.org/uploads/files/ICT/2022/Saop%C5%A1tenje%202022%20Domacinstva.pdf>;
<https://www.monstat.org/uploads/files/ICT/2022ent/Saop%C5%A1tenje%202022%20Preduzeca.pdf>

	<p>n/a</p> <p>Ciljna vrijednost 2023: 35 prijavljenih inovacionih projekata u oblastima pametne specijalizacije</p> <p>Indikator rezultata 2: Broj odobrenih S3 inovacionih projekata</p> <p>Početna vrijednost 2022: n/a</p> <p>Ciljna vrijednost 2023: Odobreno najmanje 2 granta za inovativne projekte iz Sjevernog regiona; 6 novih inovacionih projekata iz Središnjeg regiona, Odobreno najmanje 2 granta za inovativne projekte iz Primorskog regiona</p> <p>Indikator rezultata 3: Broj preduzeća u većinskom vlasništvu žena</p> <p>Početna vrijednost 2022: n/a</p> <p>Ciljna vrijednost 2023: Najmanje 20% preduzeća u vlasništvu žena od ukupnog broja ugovorenih projekata</p>				Primorski region		
3.1.4. Podrška ranoj fazi startapova	<p>Indikator rezultata: Broj novih startap pojekata</p> <p>Početna vrijednost 2022: n/a</p>	Vodeća institucija: Fond za inovacije CG	I Q 2023.	IV Q 2023.	Sjeverni region: 70.000 €; Središnji region:	Nacionalni budžet	Svi regioni.

	Ciljna vrijednost 2023: 10 startup projekata (2 Sjeverni region, 6 Središnji region, 2 Primorski region)	Ključni partner: MNTR			210.000 €; Primorski region: 70.000 €		
3.1.5. Podrška inovativnim preduzećima	Indikator rezultata: Broj podržanih inovativnih preduzeća Početna vrijednost 2022: Sjeverni region: 11 Središnji region: 3 Primorski region: 3 Ukupno za sva 3 regiona: 17 Ciljna vrijednost 2023: Sjeverni region: 5 Središnji region: 17 Primorski region: 5 Ukupno za sva tri regiona: 27	Vodeća institucija: Fond za inovacije Ključni partner: MNTR	I Q 2023.	IV Q 2023.	Sjeverni region: 319.610 € (200.000 € Nacionalni budžet, 119.610 € Fond za inovacije ⁶) Središnji region: 945.000 € (600.000 € Nacionalni budžet, 345.000 € Fond za inovacije) Primorski region: 327.000 € (200.000 € Nacionalni budžet, 127.000 € Fond za	Nacionalni budžet	Svi regionii.

⁶ Sredstva Fonda za inovacije predstavljaju sredstva koja su dobijena od strane MNTR u prethodnim godinama, a koja su od strane Fonda predviđena za trošenje u 2023-2024. godini

					inovacije)		
<p>3.1.6. Dalje unaprjeđenje institucionalne infrastrukture za razvoj preduzetništva i inovacija mladih, žena i socijalnog preduzetništva (inkubatori, biznis centri, klubovi preduzeća)</p>	<p>Indikator rezultata 1: Realizovane aktivnosti na poboljšanju infrastrukture Početna vrijednost 2022: radovi na rekonstrukciji i adaptaciji objekta za smještaj Naučno-tehnološkog parka Crne Gore (NTP CG) u toku i finalizovana projektna dokumentacija za Dom digitalne revolucije Ciljna vrijednost 2023: Realizovano unaprjeđenje (adaptacija i rekonstrukcija prostora) infrastrukture - Naučno-tehnološki park u Podgorici i Dom digitalne revolucije u Nikšiću</p> <p>Indikator rezultata 2: Osnažena podrška razvoju infrastruktura Početna vrijednost 2022: Porast ulaganja u infrastrukturu u odnosu na prethodnu godinu - NTP CG 60% Ciljna vrijednost 2023: Porast ulaganja u infrastrukturu u odnosu na prethodnu godinu NTP CG 200%, Tehnopolis 60%</p>	<p>Vodeća institucija: MNTR</p> <p>Ključni partner: MERT, JLS, UzKP, NTP CG, IPC "Tehnopolis" Nikšić</p>	I Q 2023.	IV Q 2023.	1.650.904,53 € (876.300 € iz Kaptalnog budžeta i 774.604,53 € iz Programa "Inovacije i tehnološki razvoj)	Nacionalni budžet	Središnji region.

<p>3.1.7. Kreditne linije IRFCG za rast konkurentnosti privrede</p>	<p>Indikator rezultata: Vrijednost realizovanih kreditnih linija (na nivou regiona, učešće žena) Početna vrijednost 2022: Sjever 11,3 mil €; Središnji 153 mil €; Primorski 20,6 mil € Ciljna vrijednost 2023: Sjever 10,5 mil € - 7% (žene 1,1% odnosno 1,65 mil €); Središnji 115,5 mil € - 77% (žene 4,4% odnosno 6,6 mil €); Primorski 24 mil € - 16% (žene 2,1% odnosno 3,15 mil €).</p>	<p>Vodeća institucija: IRFCG</p>	<p>I Q 2023.</p>	<p>IV Q 2023.</p>	<p>150 mil. €</p>	<p>Javni sektor</p>	<p>Svi regioni.</p>
<p>3.1.8. Program za unaprjeđenje konkurentnosti privrede za 2023. godinu (nabavka opreme velike/male vrijednosti, digitalizacija, cirkularna ekonomija, internacionalizacija, marketing, žene i mladi u biznisu, za početnike u biznisu)</p>	<p>Indikator rezultata: Vrijednost realizovanih ulaganja/Broj projekata (na nivou regiona, učešće žena) Početna vrijednost 2022: Ukupno 2.024.739,88 €/325 projekata, i to: Sjeverni region 363.663,18 €/42 projekata (od toga žene 11 projekata/138.696,04 €); Središnji region 1.303.750,37 €/230 projekata (od toga žene 89 projekata/286.013,11 €); Primorski region 357.326,33 €/53 projekata (od toga žene 18 projekata/93.418,16 €). Ciljna vrijednost 2023:</p>	<p>Vodeća institucija: MERT</p>	<p>II Q 2023.</p>	<p>IV Q 2023.</p>	<p>3 mil. € (Sjeverni region 625.000 €; Središnji region 1.750.000 €; Primorski region 625.000 €)</p>	<p>Nacionalni budžet</p>	<p>Svi regioni.</p>

	Povećanje vrijednosti realizovanih ulaganja/projekata i učešća žena, za min 10%, na nivou regiona.						
3.1.9. Program za razvoj i promociju zanatstva za 2023. godinu	<p>Indikator rezultata: Vrijednost realizovanih ulaganja/Broj projekata (na nivou regiona, učešće žena)</p> <p>Početa vrijednost 2022: Ukupno 145.317,31 €/22 projekta, i to: Sjeverni region 41.612,71 €/7 projekata (od toga žene 1 projekat/590,24 €); Središnji region 71.720,58 €/9 projekata (od toga žene 4 projekta/27.058,41 € kao i 1 projekat u iznosu od 10.000 €, u vlasništvu M/Ž po 50%); Primorski region 31.984,02 €/6 projekata (od toga žene 2 projekta/7.495,65 €).</p> <p>Ciljna vrijednost 2023: Povećanje vrijednosti realizovanih ulaganja/projekata, za min 10% na nivou regiona (učešće žena na nivou Programa min 20%).</p>	Vodeća institucija: MERT	II Q 2023.	IV Q 2023.	175.000 € (Sjeverni region 55.000 €; Središnji region 80.000 €; Primorski region 40.000 €)	Nacionalni budžet	Svi region.
3.1.10. Priprema i realizacija kapitalnih projekata iz	Indikator rezultata: Broj podržanih projekata/Iznos dodijeljene podrške	Vodeća institucija: UzKP, MF	III Q 2023.	IV Q 2023.	13 mil. €	Kapitalni budžet	Sjeverni region.

sredstava prihodovanih iz Programa ekonomskog državljanstva i sredstava namijenjenih za rješavanje infrastrukturnih problema	opštinama sjevernog regiona Početna vrijednost 2022: n/a (početak aktivnosti je planiran za 2023. godinu) Ciljna vrijednost 2023: 13 mil. €						
3.1.11. Program za podsticanje direktnih investicija u turizmu i ugostiteljstvu za 2023. godinu - Programska linija za nabavku opremu velike vrijednosti za hotel i sličan smještaj	Indikator rezultata: Vrijednost realizovanih ulaganja/Broj projekata (na nivou regiona, učešće žena) Početna vrijednost 2022: n/a Program se prvi put uvodi 2023. godine Ciljna vrijednost 2023: 1.5 mil. € (Sjeverni region 500.000 €, Središnji region 200.000 € i Primorski region 800.000 €)	Vodeća institucija: MERT	III Q 2023.	IV Q 2023.	1.5 mil. € (Sjeverni region 500.000 €; Središnji region 200.000 €; Primorski region 800.000 €)	Nacionalni budžet	Svi regioni.
Operativni cilj 3.2. Razvoj prioritetnih sektora i sektora sa potencijalom rasta sa fokusom na diverzifikaciju turističkog proizvoda, prerađivačku industriju i valorizaciju kulturne baštine						Pametan rast	
Indikator učinka	Početna vrijednost 2022.	Ciljna vrijednost 2025.			Ciljna vrijednost 2027.		
Broj smještajnih kapaciteta u hotelima i sl. objektima sa 4* i 5* (Monstat, MERT)	Sjeverni region: 874 Središnji region: 1.791 (2019.) Primorski region: 2.335 (2019)	Sjeverni region: 3.000 Središnji region: 3.400 Primorski region: 4.000			Sjeverni region: 3.100 Središnji region: 4.000 Primorski region: 5.000		
Broj registrovanih smještajnih kapaciteta u privatnom smještaju (Monstat, MERT)	Sjeverni region: 1.749 Središnji region: n/a Primorski region: 157.781 (2019.)	Sjeverni region: 1.970 Središnji region: treba biti određena Primorski region: 164.000			Sjeverni region: 2.100 Središnji region: treba biti određena Primorski region: 171.000		
Broj noćenja turista (u svim vidovima smještaja - u kolektivnom i individualnom smještaju;	Sjeverni region: 303.752 (2022.) Središnji region: 463.035 (2022.)	Sjeverni region: povećanje 3-5% Središnji region: povećanje 3-5% Primorski region: povećanje 3-5%			Sjeverni region: povećanje 3-5% Središnji region: povećanje 3-5% Primorski region: povećanje 3-5%		

Monstat, MERT)	Primorski region: 11.662.000 (2022.)						
Aktivnost koja utiče na realizaciju Operativnog cilja 3.2.	Indikator rezultata za 2023. godinu	Nadležne institucije	Datum početka	Planirani datum završetka aktivnosti	Sredstva planirana za sprovođenje aktivnosti u 2023.	Izvor finansiranja	Relevantnost za region
3.2.1. Razvoj „zelenih“ smještajnih kapaciteta	Indikator rezultata: Broj realizovanih projekata za sufinansiranje novih ekološki prihvatljivih i tehnologija energetske efikasnosti u ugostiteljskim objektima/Broj „zelenih“ ugostiteljskih objekata Početna vrijednost 2022: 15 Ciljna vrijednost 2023: 18	Vodeća institucija: MERT Ključni partner: TO, JLS, MKI	I Q 2023.	IV Q 2024.	/	/	Sjeverni/Središnji region.
3.2.2. Razvoj ski-centara za zimski turizam i valorizacija Đalovića pećine	Indikator rezultata: Procenat realizacije projekta unaprjeđenja infrastrukture ski-centara i valorizacija Đalovića pećine Početna vrijednost 2022: 10.954.766 € investirano u 2022. godini (ukupna dosadašnja ulaganja, uključujući 2022. godinu iznose 105.281.172 €) Ciljna vrijednost 2023: Realizovana aktivnost planirana u 2023. na - Izgradnji hidrotehničke infrastrukture za potrebe Ski centra Kolašin 1600 i Kolašin	Vodeća institucija: MERT Ključni partner: UzKP, SCG, JLS	I Q 2023.	IV Q 2024/2025.			Sjeverni region.
					2.994.601 € 690.001 €	Nacionalni budžet	

	<p>1450 sa osnježavanjem;</p> <ul style="list-style-type: none"> - Povezivanju Ski centara na lokalitetima "Žarski" i "Cmiljača"; - Nastavak izgradnje Ski centra „Kolašin 1600“ i garaže za potrebe skijališta - Nastavak izgradnje Ski centra na lokalitetu "Hajla", Rožaje; - Nastavak izgradnje Ski centra "Žarski"; - Nastavak izgradnje Ski centra „Cmiljača“; - Nastavak izgradnje ski centra na Durmitoru; - Ski centar na lokalitetu Berane; - Nastavak aktivnosti na valorizaciji Đalovića pećine 				<p>469.269 €</p> <p>2.208.069 €</p> <p>4.052.460,32 €</p> <p>2.021.701 €</p> <p>2.001.691 €</p> <p>6.901 €</p> <p>6.900 €</p> <p>1.373.446 €</p>		
<p>3.2.3. Unaprjeđenje turističke i prateće infrastrukture</p>	<p>Indikator rezultata: Procenat izgrađene/rekonstruisane turističke infrastrukture Početna vrijednost 2022: Raspisane javne nabavke u toku 2022. godine Ciljna vrijednost 2023: Unaprijeđena turistička infrastruktura/Realizovane aktivnosti na izgradnji pristupnog puta za žičaru Kotor-Lovćen, Izgrađen parking sa komunalnim</p>	<p>Vodeća institucija: MERT</p> <p>Ključni partner: UzKP</p>	I Q 2023.	IV Q 2023.	200.000 €	Nacionalni budžet	Primorski region.

	opremanjem za potrebe žičare Kotor-Lovćen						
3.2.4. Unaprjeđenje finansijske podrške kroz subvenciju dijela kamate na kredite IRFCG za povećanje kvaliteta ponude	Indikator rezultata: Broj podržanih projekata/Iznos dodijeljene podrške Početna vrijednost 2022: n/a (početak realizacije podrške je planiran za 2023. godinu) Ciljna vrijednost 2023: 100.000,00 €/Podržano 8 projekata (Sjeverni 5, Središnji 1 i Primorski region 2), i to za: unaprjeđenje turističke infrastrukture i vanpansionske ponude, izgradnju novih hotelskih kapaciteta, ugostiteljstvo	Vodeća institucija: MERT	IV Q 2023.	I Q 2024.	100.000 € (Sjeverni 50.000 €; Središnji 20.000 €; Primorski 30.000 €)	Nacionalni budžet	Svi regioni.
3.2.5. Unaprjeđenje kvaliteta i diverzifikacija turističkog proizvoda kroz realizaciju Programa podsticajnih mjera u turizmu i drugih programa	Indikator rezultata: Poboljšan kvalitet i raznovrsnost turističke ponude regiona/Iznos utrošenih sredstava za podršku realizaciji manifestacija i projekata Početna vrijednost 2022: ukupno 172.000,00 € (30 projekata i 36 manifestacija/32.500,00 € Primorski, 67.200,00 € Središnji, 72.300,00 Sjeverni region) Ciljna vrijednost 2023:	Vodeća institucija: MERT Ključni partner: TO, JLS	I Q 2023.	IV Q 2023.	400.000,00 €	Nacionalni budžet	Svi regioni.

	400.000,00 € (Povećanje vrijednosti realizovanih ulaganja/broja projekata, i to Sjeverni region za oko 30%, Središnji region za oko 10% i Primorski region za oko 20%.						
3.2.6. Implementacija programskih aktivnosti za modernizaciju proizvodnih procesa i energetske efikasnost	<p>Indikator rezultata: Broj preduzeća podržanih kroz grantove/vrijednost ukupne podrške kroz grantove</p> <p>Ostvarena vrijednost 2022: 13 preduzeća iz sektora prerađivačke industrije u okviru Programa za razvoj prerađivačke industrije za 2022. - isplaćeno 805.897,88 €. U okviru Programa za razvoj prerađivačke industrije (dodijeljeno ženama vlasnicama 2 preduzeća u iznosu od 140.633,96 €).</p> <p>Ciljna vrijednost 2023: Implementacija Programa za podsticanje inovacija u funkciji energetske efikasnosti u industriji za 2023. godinu - 10 preduzeća iz sektora prerađivačke industrije za uvođenje mjera EE i inovacija, 20% za</p>	<p>Vodeće institucije: MERT/MNTR/MKI</p> <p>Ključni partneri: Fond za inovacije Crne Gore</p>	III Q 2023.	IV Q 2023.	1.000.000 € ⁷ (Sjeverni 400.000 € (40%); Središnji: 400.000 € (40%); Primorski 200.000 € (20%))	Nacionalni budžet	Svi regioni.

⁷ Finansijska sredstva za realizaciju Programa za podsticanje inovacija u funkciji energetske efikasnosti u industriji biće dopunjena sredstvima u iznosu od 1.500.000,00 € iz sredstava IPA 2023 u okviru direktne budžetske podrške Evropske komisije (EK) Crnoj Gori za prevazilaženje energetske krize u skladu sa Predlogom zakona o izmjenama Zakona o budžetu Crne Gore za 2023. godinu koji je usvojen na sjednici Vlade Crne Gore od 18.05.2023. godine.

	preduzeća u vlasništvu žena.						
3.2.7. Unaprjeđenje konkurentnosti poljoprivrede i ruralnih područja kroz podsticanje i razmjenu znanja, inovacija i povezivanje sa drugim sektorima ⁸	Indikator rezultata: Obezbijeđena podrška za jačanje konkurentnosti proizvođača hrane/Broj podržanih projekata Početna vrijednost 2022: 438.838,05 €/207 Ciljna vrijednost 2023: 840.000 € (Sjeverni 350.000 €; Središnji 250.000 €; Primorski region 240.000 €)	Vodeća institucija: MPŠV	I Q 2023.	IV Q 2023.	840.000 € (Sjeverni 350.000 €; Središnji 250.000 €; Primorski region 240.000 €)	Nacionalni budžet	Svi regioni.
3.2.8. Rekonstrukcija i adaptacija postojećih objekata kulture	Indikator rezultata: Broj rekonstruisanih/adaptiranih objekata kulture u skladu sa planom za 2023. godinu Početna vrijednost 2022: n/a Ciljna vrijednost 2023: Sjeverni region - izvedeni radovi i unaprijeđeno stanje za 3 objekta - kulturna dobra; Središnji - izvedeni radovi i unaprijeđeno stanje za 5 objekata - kulturnih dobara; Primorski - izvedeni radovi i unaprijeđeno stanje za 3 objekata - kulturnih dobara	Vodeća institucija: MKM Ključni partner: UzKP	I Q 2023.	IV Q 2023. Višegodišnji projekti	4.270.710 € (620.000 € Sjeverni; 3.060.760 € Središnji; 589.950 € Primorski region)	Kapitalni budžet	Svi regioni.

⁸ Aktivnost obuhvata sljedeće mjere ruralnog razvoja iz Agrobudžeta za 2023. godinu: 2.1.7. Podrška aktivnostima kooperativa, udruženja i organizacija proizvođača, 2.1.13. Podrška investicijama u preradu na gazdinstvima, 2.1.14. Podrška uvođenju inovacija u sektor poljoprivrede, 2.3.1. Podrška investicijama u adaptaciju planinskih katuna. NAPOMENA: Prilikom pripreme Agrobudžeta za tekuću godinu moguća su određena odstupanja u definiciji i obuhvatu novih mjera, u odnosu na mjere koje su realizovane u okviru prethodnih Agrobudžeta. Detaljniji podaci o realizaciji aktivnosti u nadležnosti MPŠV dostupni su u okviru godišnjeg Izvještaja o radu i stanju u upravnim oblastima MPŠV i organa uprave, u okviru kojeg je moguć različit prikaz realizacije pojedinačnih mjera. Dodatno, od strane jednog aplikanta moguće je dostavljanje prijave za više mjera

<p>3.2.9. Realizacija programa finansijske podrške za razvoj kulture</p>	<p>Indikator rezultata: Pripremljen i realizovan Program zaštite i očuvanja kulturnih dobara za 2023.g. Početa vrijednost 2022: Podržano 155 projekata u ukupnom iznosu od 613.905 € (sufinansiranje programa i projekata iz oblasti kulturno-umjetničkog stvaralaštva u 2022.). Ciljna vrijednost 2023: Usvojen novi srednjoročni Program razvoja kulture; Sufinansirano najmanje 10 projekata od značaja za podsticaj kreativnih industrija</p>	<p>Vodeća institucija: MKM</p>	<p>I Q 2023.</p>	<p>IV Q 2023.</p>	<p>200.000 €</p>	<p>Nacionalni budžet</p>	<p>Svi regioni.</p>
<p>3.2.10. Analiza stanja razvijenosti postojećih klastera i klaster inicijativa</p>	<p>Indikator rezultata: Kreirana Analiza stanja Polazna vrijednost 2022: Program za razvoj klastera je inkorporiran u Operativni program za implementaciju Strategije pametne specijalizacije 2021-2024. godine. Ciljna vrijednost 2023: Sprovedena nova Analiza stanja razvijenosti postojećih klastera i klaster inicijativa</p>	<p>Vodeća institucija: Ministarstvo ekonomskog razvoja i turizma/UNDP</p>	<p>III Q 2023.</p>	<p>IV Q 2023.</p>	<p>15.000 €</p>	<p>UNDP (Program unaprjeđenje konkurentnosti privrede u Crnoj Gori)</p>	<p>Svi regioni.</p>
<p>3.2.11. Održavanje info dana za podizanje svijesti JLS o</p>	<p>Indikator rezultata: Broj održanih info dana Početa vrijednost 2022:</p>	<p>Vodeća institucija: MERT</p>	<p>III Q 2023.</p>	<p>IV Q 2023.</p>	<p>/</p>	<p>/</p>	<p>Svi regioni.</p>

<p> mogućnostima otpočinjanja procedure razvoja brenda grada i/ili regiona </p>	<p> n/a Ciljna vrijednost 2023: Održana najmanje 2 info dana </p>						
Operativni cilj 3.3. Unaprjeđenje saobraćajne infrastrukture							Održivi rast
Indikator učinka		Početna vrijednost 2022.		Ciljna vrijednost 2025.		Ciljna vrijednost 2027.	
Vrijednost investicija u izgradnju i održavanje saobraćajne infrastrukture (u mil. €, MKI)		Sjeverni region: 96 Središnji region: 90 Primorski region: n/a		Sjeverni region: 150 Središnji region: 130 Primorski region: 130		Sjeverni region: 210 Središnji region: 150 Primorski region: 160	
Aktivnost koja utiče na realizaciju Operativnog cilja 3.3.	Indikator rezultata za 2023. godinu	Nadležne institucije	Datum početka	Planirani datum završetka aktivnosti	Sredstva planirana za sprovođenje aktivnosti u 2023.	Izvor finansiranja	Relevantnost za region
3.3.1. Rekonstrukcija postojeće i izgradnja nove lokalne i regionalne infrastrukture u drumskom saobraćaju	Indikator rezultata: Procenat realizacije projekata rekonstrukcije postojećih i izgrađenih novih puteva/saniranih klizišta i kosina Početna vrijednost 2022: 87.266.320,20 € investirano, završeno 10 projekata Ciljna vrijednost 2023: <u>Sjeverni region:</u> - Rekonstrukcija puta Berane - Kolašin, dionica Lubnice – Jezerina; -Rekonstrukcija puta Pljevlja -Metaljka; I-faza -Rekonstrukcija I rehabilitacija puta M-8 Pljevlja-Mihajlovica; -Rekonstrukcija regionalnog	Vodeća institucija: MKI					Svi regioni.
			II Q 2017.	III Q 2023.	4.830.620 €	EBRD kredit	
			2019.	2023.	1.483.500 €	Kapitalni budžet	
			2022.	2024.	1.042.900 €	Kapitalni budžet	
			2022.	2024.	3.519.000 €	Kapitalni budžet	

puta Mateševo-Kolašin; -Obilaznica Rožaje, II faza; -Rekonstrukcija raskrsnice na ulazu u Plav na regionalnom putu Berane – Grnčar; -Sanacija klizišta, mostova i kosina na sjeveru <u>Središnji region:</u> -Rekonstrukcija puta Dinoša – Cijevna Zatrijebačka; -Rekonstrukcija puta Cetinje - Čevo - Nikšić, - dionica Cetinje – Čevo; -Rekonstrukcija puta Nikšić - Vilusi, dionica Nikšić-Kuside i Nikšić - Jasenovo Polje; -Izgradnja dionice Čekanje - Čevo, veza puta” CT - Čevo,” CT – Njeguši; -Rekonstrukcija puta Tuzi – Mataguži; -Rekonstrukcija magistralnog puta Virpazar-Golubovci; -Rekonstrukcija magistralnog puta Podgorica – Nikšić, dionica cetinjski semafori - Komanski Most; -Rekonstrukcija puta Podgorica - Tuzi, dionica od kružnog toka Plantaže do stočne pijace; -Rekonstrukcija regionalnog puta Cetinje-Njeguši, dionica	2018. 2023.	2024. 2024.	1.473.150 € 207.000 €	Kapitalni budžet Kapitalni budžet
	2023.	2023.	4.164.010 €	Kapitalni budžet
	2019.	2023.	558.900 €	Kapitalni budžet
	2020.	2023.	5,754.600 €	Kapitalni budžet
	2022.	2025.	1.656.000 €	Kapitalni budžet
	2022.	2024.	1.518.000 €	Kapitalni budžet
	2022.	2025.	693.450 €	Kapitalni budžet
	2023	2026.	1.386.900 €	Kapitalni budžet
	2021.	2023.	910.800 €	Kapitalni budžet
	2022.	2023.	2.104.500 €	Kapitalni budžet
	2022.	2023.	838.350 €	Kapitalni budžet

	<p>od supermarketa "Voli" do Bajičke crkve, II faza Bajička ulica;</p> <p>-Izgradnja zapadne obilaznice Podgorica;</p> <p><u>Primorski region:</u></p> <p>-Rekonstrukcija magistralnog puta M-2 Tivat-Jaz, izgradnja bulevara;</p> <p>-Rekonstrukcija magistralnog puta M-1 Kamenovo-Petrovac-Bar;</p> <p>-Rekonstrukcija regionalnog puta Bar - Kamenički most – Krute;</p> <p>-Sanacija klizišta Bukovik 2 na magistralnom putu Petrovac-Podgorica</p>		2022.	2025.	710.700 €	Kapitalni budžet	
			2022.	2025.	4.830.310 €	Kredit EBRD	
			2022.	2026.	484.000 €	Kredit EIB	
			2022.	2025.	1.174.500 €	Kapitalni budžet	
			2022.	2025.	207.000 €	Kapitalni budžet	
<p>3.3.2. Rekonstrukcija i modernizacija željezničke infrastrukture</p>	<p>Indikator rezultata: Unaprijeđena infrastruktura u željezničkom saobraćaju</p> <p>Početna vrijednost 2022: Početak sanacije 8 tunela na barskoj pruzi i početak radova na adaptaciji stanične zgrade u Bijelom Polju. Početak izrade tehničke dokumentacije za generalni remont dionice pruge Golubovci - Bar, idejnih projekata za zamjenu uređaja i opreme za napajanje barske pruge</p>	<p>Vodeća institucija: MKI</p> <p>Ključni partner: ŽICG</p>	I Q 2023.	IV Q 2023.	5 mil. €	Investicioni grant WBIF 20+20, grantovi WBIF za izradu tehničke dokumentacije i IPA fond	Svi regioni.

	električnom energijom i prifizibiliti studije za prugu Podgorica - dr.gr.sa Albanijom Ciljna vrijednost 2023: Završena sanacija 8 tunela na barskoj pruzi i završeni radovi. Završetak izrade tehničke dokumentacije za generalni remont dionice pruge Golubovci - Bar, idejnih projektata za zamjenu uređaja i opreme za napajanje barske pruge električnom energijom i fizibiliti studije za prugu Podgorica - dr.gr.sa Albanijom. ⁹						
Operativni cilj 3.4. Unaprjeđenje uslova za proizvodnju visokokvalitetne hrane, organskog porijekla uz održiv dohodak poljoprivrednika							Održivi rast
Indikator učinka		Početna vrijednost 2022.		Ciljna vrijednost 2025.		Ciljna vrijednost 2027.	
Broj poljoprivrednih gazdinstava upisan u registar (MPŠV)		Sjeverni region: 9.634 Središnji region: 6.352 Primorski region: 1.947		Povećanje za 5%		Povećanje za 10%	
Aktivnost koja utiče na realizaciju Operativnog cilja 3.4.	Indikator rezultata za 2023. godinu	Nadležne institucije	Datum početka	Planirani datum završetka aktivnosti	Sredstva planirana za sprovođenje aktivnosti u 2023.	Izvor finansiranja	Relevantnost za region
3.4.1. Stvaranje uslova za održivi	Indikator rezultata: Iznos subvencija za podršku	Vodeća institucija: MPŠV	III Q 2023.	IV Q 2023.	18.112.050,20 €	Nacionalni budžet	Svi region.

⁹ U 2023. godini, iz WBIF, planiran je završetak sanacije 4 tunela u središnjem dijelu i nastavak sanacije na 4 tunela takođe u središnjem dijelu za koje predstoji odabir izvođača, s obzirom da je prethodni ugovor raskinut. Nadalje, očekuje se završetak rekonstrukcije i adaptacija stanične zgrade Bijelo Polje, iz sredstava IPA. Iz WBIF, tehnička dokumentacija će biti finalizovana za generalni remont dionice pruge Golubovci-Bar. Za cijelu Barsku prugu će se uraditi idejni projekti za zamjenu uređaja i opreme za napajanje pruge električnom energijom, kao i završetak prifizibiliti studija za prugu Podgorica - dr. gr. sa Albanijom.

dohodak poljoprivrednih gazdinstava i povećanje otpornosti poljoprivrednog sektora ¹⁰	dohotku poljoprivrednika Početna vrijednost 2022: 14.082.485,73 € Ciljna vrijednost 2023: 18.112.050,20 € (Sjeverni 15 mil. €; Središnji 3 mil. €; Primorski region 112.050,20 €)				(Sjeverni 15 mil. €; Središnji 3 mil. €; Primorski 112.050,20 €)		
3.4.2. Jačanje konkurentnosti poljoprivrede i ruralnih područja kroz podsticanje investicija u fizički kapital na poljoprivrednim gazdinstvima ¹¹	Indikator rezultata: Iznos dodijeljene podrške za modernizaciju poljoprivrede i ruralnih područja Početna vrijednost 2022: 4.354.214,58 € Ciljna vrijednost 2023: 8.164.166,70 € (Sjeverni 5 mil. €; Središnji 2 mil. €; Primorski region 1.164.166,70 €)	Vodeća institucija: MPŠV	III Q 2023.	IV Q 2023.	8.164.166,70 € (Sjeverni 5 mil. €; Središnji 2 mil. €; Primorski region 1.164.166,70 €) 11.487.500,00 € (Sjeverni 4 mil. €; Središnji 6 mil. €; Primorski region 1.487.500 €)	Nacionalni budžet IPA	Svi regioni.

¹⁰ Aktivnost obuhvata sljedeće mjere tržišno-cjenovne politike iz Agrobudžeta za 2023. godinu: 1.1.1. Direktna plaćanja u stočarskoj proizvodnji, 1.1.2. Podrška razvoju tržišne proizvodnje mlijeka, 1.1.3. Podrška preradi mlijeka na gazdinstvu, 1.1.4. Direktna plaćanja u biljnoj proizvodnji, 1.1.5. Direktna plaćanja za mladog poljoprivrednika, 1.1.6. Proizvodno vezana plaćanja u biljnoj proizvodnji, 1.2.1. Program unaprjeđivanja pčelarstva, 1.2.2. Program besplatne distribucije voća, povrća, mlijeka i mlječnih proizvoda u školama, 1.2.3. Mjere posebne podrške za vino.

¹¹ Aktivnost obuhvata sljedeće mjere ruralnog razvoja iz Agrobudžeta za 2023. godinu: 2.1.2. IPARD II program, 2.1.3. Podrška investicijama u primarnoj biljnoj proizvodnji, 2.1.4. Podrška zasnivanju i održavanju matičnih zasada određenih voćnih vrsta, 2.1.5. Podrška dostizanja standarda dobrobiti životinja u stočarstvu, 2.1.6. Podrška unaprjeđenju kvaliteta sirovog mlijeka, 2.1.8. Podrška nabavci priplodnih grla u čistoj rasi, 2.1.9. Podrška za nabavku mehanizacije, priključaka i opreme u funkciji primarne proizvodnje, 2.1.10. Podrška investicijama za izgradnju bunara i bistijerni, 2.1.11. Podrška pokretanju i razvoju poslovanja mladih poljoprivrednika, 2.1.12. Podrška jačanju otkupne mreže mlijeka.

3.4.3. Jačanje konkurentnosti sektora privrednog ribolova na moru i Skadarskom jezeru i sektora akvakulture kroz podsticanje investicija u fizički kapital ¹²	Indikator rezultata: Iznos finansijske podrške/Broj podržanih ribara/uzgajivača Početna vrijednost 2022: 361.200 € Ciljna vrijednost 2023: 499.000 €; Realizovane aktivnosti održivog upravljanja i očuvanja resursa ribe i drugih morskih organizama, shodno planu za 2023.	Vodeća institucija: MPŠV	III Q 2023.	IV Q 2023.	499.000 € (32.000 € Sjeverni region; 57.000 € Središnji region; 410.000 € Primorski region)	Nacionalni budžet	Svi regioni.
3.4.4. Stvaranje uslova za održivi dohodak i povećanje otpornosti uzgajališta akvakulture/marikulture ¹³	Indikator rezultata: Iznos subvencija za podršku dohotku uzgajivača Početna vrijednost 2022: 65.939 € Ciljna vrijednost 2023: 135.000 €	Vodeća institucija: MPŠV	III Q 2023.	IV Q 2023.	135.000 € (Sjeverni 37.500 €; Središnji 37.500 €; Primorski region 60.000 €)	Nacionalni budžet	Svi regioni.
3.4.5. Unaprjeđenje uslova za proizvodnju visokokvalitetne i sigurne hrane, organskog porijekla na održiv način ¹⁴	Indikator rezultata: Iznos dodijeljene podrške/Broj podržanih proizvođača Početna vrijednost 2022: 617.613,38 €	Vodeća institucija: MPŠV	III Q 2023.	IV Q 2023.	800.000,00 € (Sjeverni 500.000 €; Središnji 200.000 €;	Nacionalni budžet	Svi regioni.

¹² Aktivnost obuhvata sljedeće mjere iz Agrobudžeta za 2023. godinu: 5.1.1. Modernizacija profesionalne ribolovne flote za ulov demerzalnih resursa; 5.1.2. Modernizacija profesionalne ribolovne flote za ulov pelagičnih resursa; 5.1.3. Modernizacija profesionalne ribolovne flote u malom privrednom ribolovu; 6.1.2. Unaprjeđenje privrednog ribolova na Skadarskom jezeru; 5.2.1. Poboljšanje konkurentnosti i efikasnosti sektora marikulture; 6.2.1 Poboljšanje konkurentnosti i efikasnosti sektora slatkovodne akvakulture.

¹³ Aktivnost obuhvata sljedeće mjere iz Agrobudžeta za 2023. godinu: 5.2.2. Direktna plaćanja u marikulturi-uzgoj školjaka; 6.2.2. Direktna plaćanja u akvakulturi.

¹⁴ Aktivnost obuhvata sljedeće mjere za održivo gazdovanje prirodnim resursima i podrške opštim servisima u poljoprivredi iz Agrobudžeta za 2023. godinu: 2.2.1. Očuvanje autohtonih genetičkih resursa u poljoprivredi, 2.2.2. Podrška organskoj proizvodnji, 3.5. Politika kvaliteta – šeme kvaliteta, 3.7. Uvođenje standarda kvaliteta i bezbjednosti hrane.

	Ciljna vrijednost 2023: 800.000,00 €				Primorski region 100.000 €)		
Operativni cilj 3.5. Zaštita životne sredine, razvoj energetike, unaprjeđenje energetske efikasnosti, adaptacija i mitigacija efekata klimatskih promjena							Održivi rast
Indikator učinka		Početna vrijednost 2022.		Ciljna vrijednost 2025.		Ciljna vrijednost 2027.	
Broj uspostavljenih sistema i izgradnja postrojenja za prečišćavanje otpadnih voda i proširenja primarne i sekundarne kanalizacione mreže (MEPPU)		Sjeverni region: 9 Središnji region: n/a Primorski region: n/a		Sjeverni region: 15 Središnji region: 6 Primorski region: 6		Sjeverni region: 16 Središnji region: 7 Primorski region: 7	
Procenat smanjenja zagađenosti vazduha (mjereno PM2.5; MEPPU, JLS)		Sjeverni region: relevantno mjerjenje u Bijelom Polju i Pljevljima gdje su srednje godišnje koncentracije u 2021. godini bile 37µg/m3 odnosno 32µg/m3 Središnji region: relevantno mjerjenje u Podgorici i Nikšiću gdje su srednje godišnje koncentracije u 2021. godine bile 22µg/m3 u Podgorici i 23µg/m3 u Nikšiću Primorski region: relevantno mjerjenje u Baru gdje je 2021. godine srednja godišnja koncentracija bila 11µg/m3		Sjeverni region: treba biti određena Središnji region: treba biti određena Primorski region: 1.3 puta iznad dozvoljenog limita		Sjeverni region: treba biti određena Središnji region: treba biti određena Primorski region: na nivou dozvoljenog limita	
Broj dodatno revitaliziranih i modernizovanih elektrana, koje pozitivno utiču na smanjenje emisije CO2 (MKI)		Sjeverni region: 2		Sjeverni region: 3		Sjeverni region: 3	
Broj nesaniranih ekoloških crnih tačaka (MEPPU, JLS)		Primorski region: 1		Primorski region: 0		Primorski region: 0	
Aktivnost koja utiče na realizaciju Operativnog cilja 3.5.	Indikator rezultata za 2023. godinu	Nadležne institucije	Datum početka	Planirani datum završetka aktivnosti	Sredstva planirana za sprovođenje aktivnosti u 2023.	Izvor finansiranja	Relevantnost za region
3.5.1.	Indikator rezultata: Broj	Vodeća	I Q 2023.	IV Q 2023.	36,871,965.00	CEDIS-	Svi region.

Rekonstrukcija postojećih i izgradnja novih trafostanica i dalekovoda u nadležnosti CEDIS-a ¹⁵	rekonstruisanih/adaptiranih postojećih trafostanica (TS) i dalekovoda (DV)/Broj novih izgrađenih TS i DV Početna vrijednost 2022: 16,315,194.00 € Ciljna vrijednost 2023: <u>Sjeverni region:</u> Planirana izgradnja 14 TS; Planirana rekonstrukcija/adaptacija 14 TS; Planirana izgradnja 27 DV; Planirana rekonstrukcija/adaptacija 4 DV; <u>Središnji region:</u> Planirana izgradnja 30 TS; Planirana rekonstrukcija/adaptacija 29 TS; Planirana izgradnja 13 DV; Planirana rekonstrukcija/adaptacija 8 DV; <u>Primorski region:</u> Planirana izgradnja 35 TS; Planirana rekonstrukcija/adaptacija 29 TS; Planirana izgradnja 14 DV; Planirana rekonstrukcija/adaptacija 5 DV.	institucija: MKI Ključni partner: CEDIS			€	sopstvena sredstava	
3.5.2.	Indikator rezultata: Broj	Vodeća	I Q 2023.	IV Q 2023.	35,002,000.00	KfW, EBRD,	Svi regioni.

¹⁵ Aktivnosti koje će biti u kontinuitetu realizovane.

Rekonstrukcija postojećih i izgradnja novih trafostanica i dalekovoda u nadležnosti CGES ¹⁶	rekonstruisanih/adaptiranih postojećih trafostanica (TS) i dalekovoda (DV)/Broj novih izgrađenih TS i DV Početna vrijednost 2022: 11.495.000,00 € Ciljna vrijednost 2023: Dalje aktivnosti na izgradnji i rekonstrukciji objekata od kojih je najbitnija otkup električne infrastrukture za Autoput; Planiran je završetak izgradnje 3 DV i 3 TS, i rekonstrukcija 1 TS. Sjeverni region: 1 rekonstrukcija TS i izgradnja 3 nova; Središnji region: izgradnja 3 nova; Primorski region: n/a	institucija: MKI Ključni partner: CGES			€	Grant, Komercijalna banka, Sopstvena sredstva	
3.5.3. Izgradnja novih elektrana za proizvodnju električne energije iz obnovljivih izvora energije (solarna, energija vjetra)	Indikator rezultata: Izgrađene nove elektrane Početna vrijednost 2022: n/a Ciljna vrijednost 2023: <u>Sjeverni region:</u> Nastavljene aktivnosti na izgradnji ostalih malih hidroelektrana na osnovu zaključenih ugovora o koncesiji, kao i aktivnosti na izgradnji hidroelektrane Komarnica <u>Središnji region:</u> Realizovane	Vodeća institucija: EPCG Ključni partner: MKI	I Q 2018.	IV Q 2026.	*HE Komarnica 852.000,00 €, *mHE Otilovići 600.000,00 € *VE Gvozd	EPCG – HE Komarnica, mHE Otilovići, VE Gvozd i SE Briska gora	Svi regioni.

¹⁶ Aktivnosti koje će biti u kontinuitetu realizovane.

	aktivnosti na projektu izgradnje vjetroelektrana - VE Gvozd, Realizovane aktivnosti na izgradnji solarne elektrane Velje Brdo; <u>Primorski region:</u> realizovane aktivnosti na izgradnji vjetroelektrane na Brajićima, solarna elektrana Briska Gora				24.602.000,00 € *SE Briska gora 1.450.000,00 €		
3.5.4. Revitalizacija i rekonstrukcija postojećih energetske infrastrukturnih kapaciteta	Indikator rezultata: Revitalizovana HE Piva; Revitalizovana HE Perućica; Prilagođavanje rada termoelektrane propisanim uslovima; Rekonstrukcija postojećih mHE Početna vrijednost 2022: HE Piva 2.860.544 €, HE Perućica 4.067.332 €, TE Pljevlja 7.277.938 €, Rekonstrukcija postojećim mHE: n/a Ciljna vrijednost 2023: <u>Sjeverni region:</u> Završetak aktivnosti na rekonstrukciji i modernizaciji HE Piva Faza II, Agregat A1/Završetak dijala aktivnosti projekta Ekološke rekonstrukcije TE Pljevlja. <u>Središnji region:</u> Dio ugovornih aktivnosti na rekonstrukciji i modernizaciji HE Perućica Faza II, kao i	Vodeća institucija: EPCG Ključni partner: MKI	I Q 2018.	IV Q 2025.	*HE Piva 2.930.602 € *TE Pljevlja 17.355.372 € *HE Perućica 8.570.602 €	EPCG i sredstva obezbijeđena kroz kreditni aranžman sa KfW bankom	Svi regioni.

	završni dio aktivnosti na rekonstrukciji i modernizaciji kanala Opačica i Moštanica. <u>Primorski region:</u> Realizacija potpisanog ugovor sa izvođačem na rekonstrukcija dvije mHE, Podgor i Rijeka Crnojevića.				*Rekonstrukcija dvije mHE 1.010.000 €		
3.5.5. Financijska podrška domaćinstvima i privredi u cilju izgradnje fotonaponskih sistema	Indikator rezultata: Instalisana snaga i broj izgrađenih fotonaponskih sistema na krovovima kuća kroz Realizaciju projekta "Solar" 3000+ i projekta Solar "500"+ Početna vrijednost 2022: Preko projekta "Solar" 3000+ izgrađena su 916 fotonaponska sistema ukupne instalisane snage 6,032 kW, a preko projekta Solar "500"+ 70 fotonaponskih sistema ukupne instalisane snage 2,507 kW Ciljna vrijednost 2023: Do kraja juna t.g. završetak aktuelnog projekta Solari 3000+ i 500+ (ukupno 30MW), započete aktivnosti na pripremi i pokretanju (raspisivanju tendera) novog projekta Solari 5000+, koji predviđa ugradnju novih 70	Vodeća institucija: MKI Ključni partner: EPCG - solar	U kontinuitetu	U kontinuitetu	Na dan 07.04.2023. godine od početka projekta "Solar" 3000+ fakturisano (ugradnja fotonaponskih sistema) je 1.244.250,00 €, i preko projekta Solar "500"+ 686.775,00 €.	EPCG-solar/korisnici fotonaponskih sistema	Svi regioni.

	MW. U zavisnosti od trajanja tenderskih procedura za nabavku potrebne opreme i mogućih žalbi ponuđača, biće definisan početak realizacije radova na instalaciji fotonaponskih sistema.						
3.5.6. Izgradnja, rekonstrukcija i sanacija sistema za upravljanje otpadnim vodama	<p>Indikator rezultata: broj izgrađenih/ rekonstruiranih/ saniranih sistema za upravljanje otpadnim vodama</p> <p>Početna vrijednost 2022: <u>Sjeverni region:</u> Završena izgradnja sistema za tretman komunalnih otpadnih voda u Andrijevici, sa sistemom za tretman mulja (Kapitalni budžet, Centar za međunarodnu saradnju Slovenije); Završena izgradnja sistema za tretman komunalnih otpadnih voda u Petnjici, sa sistemom za tretman mulja (Kapitalni budžet, Centar za međunarodnu saradnju Slovenije); Raspisan je tender za unaprjeđenje stanja postrojenja za tretman otpadnih voda u Pljevljima (EIB Banka); <u>Središnji region:</u></p>	<p>Vodeća institucija: MEPPU</p> <p>Ključni partner: JLS, Privatni investitori, UzKP</p>	I Q 2023.	IV Q 2023.	<p>345.001,00 €</p> <p>1.500.000,00 € (Buljarica, Budva)</p> <p>2.000.000,00 € (Risan, Perast)</p>	<p>Kapitalni budžet</p> <p>Kapitalni budžet</p> <p>KFW banke</p>	<p>Svi regioni.</p> <p>Primorski region.</p>

	<p>Nastavljene su aktivnosti na izgradnji kolektorskog sistema u Podgorici (WBIF Fond); <u>Primorski region:</u> Završena je kanalizaciona pumpna stanica Volujica u Baru (KSW Banka); Otpočete aktivnosti (raspisan tender) za izgradnju kolektorskog sistema za Risan i Perast (WBIF Fond);</p> <p>Nastavljene aktivnosti na izgradnji kanalizacionog sistema u Ulcinju (EIB Banka)</p> <p>Ciljna vrijednost 2023:</p> <p><u>Sjeverni region:</u> Nastavak aktivnosti na izgradnji PPOV-a u Bijelom Polju;</p> <p><u>Središnji region:</u> Nastavak aktivnosti na izgradnji PPOV-a u Podgorici;</p> <p><u>Primorski region:</u> Nastavak aktivnosti na projektima unaprjeđenja PPOV-a u Budvi, Buljarici i Herceg Novom; Kolektorski sistem Risan-Perast</p>						
<p>3.5.7. Unaprjeđenje i razvoj infrastrukture u oblasti vodosnadbijevanja u urbanom i ruralnom području</p>	<p>Indikator rezultata: Unaprijeđen sistem vodosnadbijevanja</p> <p>Početna vrijednost 2022: U 2022. godini u oblasti otpadnih voda utrošeno je: 4 miliona € u primorskom</p>	<p>Vodeća institucija: MEPPU</p>	I Q 2023.	IV Q 2023.	541.651,00 €	Kapitalni budžet	Sjeverni region. Primorski region.
					621.001,00 €		

	<p>regionu, 1,6 miliona € sjevernom i 11 miliona € u središnjem regionu Crne Gore.</p> <p>Ciljna vrijednost 2023: <u>Sjeverni region:</u> Rekonstrukcija vodovodnog sistema Žabljak, II faza (37.950,00 €); Nastavak na izgradnji cjevovoda za vrelo Bistrice (213.900,00 €); Izgradnja vodovoda u naselju Bistrica sa izvorišta Banjice – I faza (282.901,00 €); Vodosnabdijevanje na teritoriji opštine Pljevalja (6.900,00 €); <u>Primorski region:</u> Realizovane planirane aktivnosti za 2023. godinu na izgradnji vodovodne mreže na hercegnovskom poluostrvu Luštica (621.001,00 €)</p>						
<p>3.5.8. Unaprjeđenje regulatornog okvira i unaprjeđenje infrastrukture za upravljanje otpadom</p>	<p>Indikator rezultata: Donijet zakon o upravljanju otpadom/Unaprijeđena infrastruktura za upravljanje otpadom</p> <p>Početna vrijednost 2022: Sjeverni region - Utrošena sredstava u 2022. godini 15.961,9 € za tehničku dokumentaciju; Sanacija neuređenog odlagališta Plav</p>	<p>Vodeća institucija: MEPPU</p> <p>Ključni partner: AZŽŽS, JLS, Privatni investitori</p>	II Q 2023.	IV Q 2023.	448.500,00 €	Kapitalni budžet	Svi regioni. Sjeverni region.
					155.251,00 € (Kolašin)		

	<p>(Projekat CMCR, Slovenija) - ukupna vrijednost 250.000 €</p> <p>Ciljna vrijednost 2023: Usvojen Zakon o upravljanju otpadom i usvojen Državni plan upravljanja otpadom; <u>Sjeverni region:</u> Sanacija neuređenog odlagališta Zakršnica u Mojkovcu - ukupna vrijednost projekata 3.494.487,65 €; Izrada i revizija tehničke dokumentacije i izvođenje radova na izgradnji transfer stanice i reciklaznog dvorista sa sortirnicom u Pljevljima; Izgradnja reciklažnog dvorišta u Kolašinu - izrada i revizija projektne dokumentacije i izvođenje radova na višegodišnji projekat; Izgradnja sanitarnih deponija, transfer stanica, reciklažnih centara i dvorišta, kao i sanacija postojećih odlagališta komunalnog otpada</p>						
<p>3.5.9. Uspostavljanje novih zaštićenih područja i podrška upravljanju i unaprjeđenju zaštićenih područja/Mapiranje</p>	<p>Indikator rezultata: Broj zaštićenih područja na moru/broj donijetih programa upravljanja zaštićenim područjima/Procenat</p>	<p>Vodeća institucija: MEPPU</p> <p>Ključni partner: AZZZŠ, Upravljači</p>	I Q 2023.	IV Q 2023.	400.000,00 €	<p>GEF (projekat „Doprinos uspostavljanju Nature 2000“)</p> <p>GEF</p>	Svi regioni.

ekološke mreže	mapiranja ekološke mreže/Broj revidovanih studija zaštite Nacionalnih parkova Početa vrijednost 2022: n/a Ciljna vrijednost 2023: Mapiranje ekološke mreže/Uspostavljanje novih zaštićenih područja i podrška upravljanju i unaprjeđenju zaštićenih područja/Promocija zaštite i očuvanja prirode, prirodnih resursa u obalnom području, saradnja sa NVO sektorom, međunarodna saradnja i podizanje svijesti javnosti iz oblasti ekologije i prirode	zaštićenih područja, Institut za biologiju mora, UzKP			100.001,00 €	Nacionalni budžet	
----------------	---	---	--	--	--------------	-------------------	--